

ekintzok. Beste hainbeste gerta daiteke, gertatuko da, bertsolariarekin, deskuidatzen bagara. Izan ere, arrano dendariak dioenez, «Euskal Herrian sail berri bat erretzeko aparteko habildadea dugu». ■ *Joan Altzibar.*

Politika hiztegia

Azaldu da, ba, Politika hiztegia ere, UZEIk kaleratzen duen bigarren hiztegia. Orain hilabete batzu, kezkatuрик, UZEIk zer egiten zuen galdetzen zutenak, lasaituxe egongo dira honez gero.

Hiztegi hau, lau tomatan argitaratu du *Ediciones Vascas*-ek: lujozko edizioa; eta bi tomatan *Elkar*-ek: rustikan. Balegoke zer esanik hiztegiaren egitura, edukin, tipografia eta abarrez. Baina ez dut hortik jotzeko asmorik hemen. Bakarrik, galdera bat egin nahi nuke: erabiliko ote dute Euskadiko politikoeк hiztegi hau? Zerbaki honetan bertan «Euskal Herriko Parlamenturako hauteskundeak eta euskara» izeneko lanean esaten dena kontutan hartzen badugu, ez dago lekuriк itzaropenerako. Gure politikoeк, edo ez dakite euskaraz edo ez diote jaramonik egiten: errentablegoa da, nonbait, erdara. Zergatik ez duten askok euskara ikasi aski ezaguna da: Franco-ren hizkuntz errepresioak du errua. Beti Franco. Badirudi gehiago aipatzen dutela gizon hau bere etsai izan zirenek, hura berpizturik ikusi nahiko luketenek baino. Ez dakit ez ote litzatekeen esan behariko, Franco-ri esker, bat ere maite ez zuten egiteko bati ihes egin ahal izan diotela. Orain euskara ikasten ez dutenek, zein aitzaki asmatuko ote dute hemendik urte batzutara beren alferkeria justifikatzeko?

Benoa, ez gaitzen masokistegiak izan, ez gaitzen luza gure herriko mixeriak kontatzen. Pozteko arrazoirik ere badago euskaldunontzat noizean behin. Eta oraingo honetan Politika hiztegiaren argitaratzea da pozez betetzen gaituen berria. Zorionak UZEIri, zorionak hiztegi hori burutzen parte hartu dutenei, eta zorionak batez ere hiztegia zuzendu duen Paulo Iztuetari. ■ *Pello Txurdaingi.*

Kabiliako berberek

Egun hauetan arazo berri bat iritsi da egunkarietara: Kabiliako herria Algeriako gobernuaren kontra erreboltatu da. Zenbait egunetan isilpean gorde nahi izan den albistea zabaldu da, azkenik, mendebaldeko egunkarietara: apirilaren 20an, Unibertsitateko ikaslegoa eta langileria elkartuta Gobernu arabetzailearen eta zarpazalea aurka matxinadan jaiki da, Tizi-Uzu-n.

Berehala agertu dira egunkarietan gertakarien interpretazioak: batzuentzat, abertzaletasun baten azalpen bat izan da; besteentzat, arazo sozial hutsa. Iritzi nahiko salomonikoa bada ere, itxuraz bata eta bestea izan dira erreboltaren piztaile. Kalez kale han ibili diren orrietan, behin eta berriz erabili da kultura bereberaren erreibindikazioa. Erreboltaren bezperan, Algeriako gobernu sozialistaren egunkari batek halaxe aitortzen zuen. Tizi-Uzu-ko hiriburua gudaleku bilakatu da bapatean, eta gobernuak milaka arma-gizon bidali behar izan ditu sua itzaltzera.

Zer da, ordea, Kabilia? Zer da berbere herria? Euskarak hizkuntza bereberekin izan dezakeen kidetasunagatik ere, nahiko aipatua izan da gure artean berau. Sei bat milioi lagun ditu herri horrek, eta ez zaizkio falta halako berezitasun bitxi batzuk. Sei milioi horiek han-hemen sakabanatuak daude gaur, Maghreb osoan zabaldua eta Sahara basamortuan galduta, Marokotik Ejiptoraino. Bereberen emigrazio ugariak hiru puntu nagusi ditu: Paris, Casablanca eta Alger. Judegu bereberak, ordea, Israela joan dira gehienak. Saharako tuareg ezagunak ere bereberak dira (500.000 lagun), eta bereberetatik gehienak (4.000.000) Marokoko Atlas Handian biltzen dira, Algeriako beste 2.000.000ak, ostera, Kalibian.

Bereberen herri hau jende sakabanatua da, bizitokiz eta hizkeltz. Kurdoak bezala, hainbat Estatu ezberdinetan bizi dira, baina ez dute eremu jakin bakar bat, baizik eta, han-hemenka, multzoka uhartetxotan banatzen dira, arabeen itxasoan. Herri-batasuna beren kultur tradizioetik datorkie, eta batez ere beren hizkuntzatik. Alde honetatik ez dira arabeak. Berberia sakabanatuak ez du arrazazko batasunik.

Herri honen hizkuntza hori erabat zatikatua dago hizkelgi-sare nahasi batetan. Ez du, gainera, lortu halako maila literariorik; baina ahozko literatura biziki aberatsa du. Garai batetako berbere batzuk arabetu egin ziren, hizkuntzaz; baina tribu askok bereari eutsi dio. Bestalde bi ezagugarri eman dira herri honen berezgarri seinala-tuentzat: usariozko zuzenbidea du, eta bere auzipide-sistema ez da koranikoa.

Berbere herria aspaldidanik dago oraingo toki beretsuetan. Horixe aurkitu zuten feniziarrek, berdin Erromak eta Bizantziok, eta islamdarrak iristean bortizki borrokatu ziren etorri berrieekin (badute orduko heroisa bat ere). Geroztik, islamdartu egin dira erlijioz, baina horretan ere aparte jokatu dute behin baino gehiagotan, korronte heretikoak berentzat hartu eta inguruetara zabalduz. Ez dugu ahanzi behar honelakoak zirela almohade eta almorabideak, eta korronte heretiko haiek uholde politiko bihurtu zirenean, erreuma berriak sortu zituztela bereberiek. Hala ere, apenas lortu duen herri honek Historian batasun politikorik. Orain ere, ez da Berberia erreboltatu, Kabilia baizik, hau da, Berberia zatikatuaren eskualde bat, nahiz eta kasu honetan multzo bilduen eta handienetako bat izan.

Bere naziotasuna sostengatzeko herri bereberek bi gako ditu: edozein Estatutan gutiengo bat da, eta talde guztien arteko batasun antolaturik ez du, abertzaletasun baten bidez (horrelako kontzientziarik dadinean, noski) politika nazional bakar bat egiteko. Estatu zanpatzaileek beren alde dute batasun-ez hori. Kultura nazionalarentzat, berriz, herria nortatzen duen hizkuntza, eskualdez eskualde, herriz herri hizkelgitan bereizia dago. Egungo egoeran, berberara ez da komunikaziorako tresna egokitua, ez horretarako arabea darabiltelako bakarrik, ulertu ere ezin baitute bereberek elkar ulertu. Etorkizuna aski iluna da, beraz. Bestalde, Algeriako egunkari ofiziosoak idatzitako «preservar el patrimonio cultural del pueblo argelino, con toda su riqueza y diversidad» irakurtzean, berehala ekartzen dizkigute burura hitz horiek gure garai beltzetako promesa ederrak.

Beharbada, ondoko asteetan ez dugu Kabiliatik albiste berririk izango, Gobernu «salbatzaile» hari esker. Edo, nork daki, horrela haserretu den herriak oraintxe hasten du bere salbabidea. ■ *Joseba Intxausti.*

Kazetaritza eta karneta

Kazetarien Elkarte Ofizialak berrikitan urrats batzu egin ditu Francoren garaiko sistema hertsia bereraikitzeke. Horren arabera, kazetaritza lan egiteko nahitaezkoa litzateke periodismo-litzentzia.

Burua lehengo lepotik du Kazetarien Elkarte honek. Kazetari titulua beharrezkotzat jotzen du kazetetan lan egiteko. Alegia, kazetari lanbiderako «Escuela Oficial de Periodismo»tik lehen eta Unibertsitatetik orain igaro beharra dago. Bale. Baina ez ahantz bi gauzatxo: bata, eskola hori politikazko galbahe izan dela frankismo-pean; eta bigarrena, karnetak ez duela informazio askerako inolako laguntzarik eskaintzen.

Lehen puntua nekez eztabaida daitekeelakoan nago. Baina bigarrena? Honi buruz, «International Press Institute» delakoaren Zuzendariak, Galliner jaunak alegia, 1976an Barcelonan «La Vanguardia Española» egunkariari egin deklarazio batzu aurkitu ditut nere paper zaharren artean. Honela zioen: «En mi opinión el carnet de periodistas que ustedes tienen —y que ellas (Asoziazioak) tramitan— sirve más para mermar su libertad que para favorecer su libre información».

Baina hasieran aipatu dugunez, lehengora itzuli nahi du Asoziazioak atzera. Zer esan? Hori komentatuz V. de la Sernak «International Herald Tribune» delakoan esan duena: «España se convertiría en la única nación democrática e industrializada en el mundo con un sistema obligatorio, compulsivo para los periodistas,